

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Ensihoidon palvelutasopäätöksen toteuma 2023

Versio 1.0

Itä-Suomen aluehallintovirasto, lähetetty 8.2.2024.

Tiedoksi Turvallisuuden ja varautumisen lautakunta 15.2.2024, SAPA johtotiimi 14.2.2024.

Sisällysluettelo

1	Tausta	2
2	Palvelutasopäätöksen sisältämät tavoitteet potilaan tavoittamisajasta vuonna 2023	3
3	Toteuman tunnusluvut 2023	3
4	Yhteenveto.....	7

LIITTEET

Liite 1	Ensihoidon palvelutasopäätös 2023-2026
Liite 2	Ensihoidon palvelutasopäätös 2024-2027

Tekijä

Päivi Heikkinen, ensihoidon palvelupäällikkö, 24/7 akuuttikeskus

1 Tausta

Ensihoitoa on äkillisesti sairastuneen tai loukkaantuneen potilaan kiireellisen hoidon antaminen ja tarvittaessa potilaan kuljettaminen tarkoituksenmukaiseen hoitoyksikköön. Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa (1326/2010) ensihoitopalvelu määritellään terveydenhuollon toiminnaksi. Terveystieteiden tutkimuskeskuksissa (1326/2010) sekä ensihoitopalvelusta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (585/2017) mukaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän eli nykyisin hyvinvointialueen on järjestettävä alueensa ensihoitopalvelu. Hyvinvointialueet voivat päättää ensihoitopalvelun tuottamisesta noudattaen, mitä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa ja pelastuslaissa (3679/2011) säädetään. Kansanterveyslain (66/1972, 2§) ja erikoissairaanhoitolain (1062/1989, 5§) mukaan kansanterveystyön ja erikoissairaanhoidon yleinen ohjaus, suunnittelu ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle (STM).

Ensihoitopalvelu on suunniteltava ja toteutettava yhteistyössä päivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa siten, että nämä yhdessä muodostavat alueellisesti toimivan kokonaisuuden sekä mahdollistaa saumattoman yhteistyön päivystystoiminnan, hätäkeskuksen, pelastustoimen, poliisin sekä muiden viranomaisten ja toimijoiden, esimerkiksi kolmannen sektorin kanssa. Hyvinvointialueiden tulee laatia terveydenhuoltolain (1326/2010) 39 § mukaan ensihoidon palvelutasopäätös, jossa määritellään ensihoitopalvelun järjestämistapa, palvelun sisältö, ensihoitopalveluun osallistuvilta edellytetty koulutus, YTA ensihoidokeskuksen valmistelemat tavoitteet ajasta, jossa väestö tavoitetaan, ja muut alueen ensihoitopalvelun järjestämisen kannalta tarpeelliset seikat. Palvelutasopäätöksessä on määriteltävä ensihoitopalvelun sisältö siten, että palvelu toteutetaan tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti ja siinä otetaan huomioon ensihoidon ruuhkatilanteet sekä yhteistyöalueen resurssit. Liitteenä aluevaltuuston (14.12.2022 § 92) hyväksymä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensihoidon palvelutasopäätös vuosille 2023-2026 (liite 1).

Sosiaali- ja terveysministeriön ensihoitopalvelusta antaman asetuksen (585/2017) mukaan on hyvinvointialueen ensihoitopalveluja järjestäessään seurattava ja tuotettava tunnuslukuja ensihoitopalvelun toiminnasta palvelutasopäätöksen toteutumisen ja toiminnan tuloksellisuuden arvioimiseksi myös aluehallintovirastolle. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensihoitopalvelun palvelutasopäätös on laadittu noudattamalla em. ohjeistusta. Ensihoitopalvelun palvelutasopäätöksessä on määriteltävä aikataavoitteen potilaiden tavoittamisesta riskialueluokittain. Tavoittamisajat on laadittu Itä-Suomen yhteistyöalueella yhteneväisesti. Toteuman seuranta painottuu potilaiden tavoittamisaikoihin. Sosiaali- ja terveysministeriön palvelutasopäätöksen laatimiseksi antaman ohjeen (2017:14) mukaan potilaan tavoittamisen enimmäisaikaa ei voida sitovasti määrittää kaikissa olosuhteissa, kuten esimerkiksi vesialueilla tai tiettömien taipaleiden takana maastossa. Myös ennakoimattomissa ensihoidon ruuhkatilanteissa ja erityistilanteissa tavoittamisviiveet kasvavat. Pohjois-Karjalassa ensihoidon toimintaympäristössä on tunnusomaista tehtävien keskittyminen ydintaajaman ulkopuolisiin riskialueluokkiin.

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalvelun koko Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella. Itä-Suomen yhteistyöalue (YTA) järjestää asetuksen (585/2017) mukaisen ympärivuorokautisen ensihoidolääkärin päivystyksen Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella. Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalvelujen 24/7 akuuttikeskuksessa on ensihoitopalvelun johtamisen ja kehittämisen tehtävissä ensihoidon vastuulääkäri sekä ensihoidon palvelupäällikkö. Palvelutason toteutumista seurataan muun toiminnan- ja talouden seurannan ohessa kvartaaleittain (Q1-Q4).

2 Palvelutasopäätöksen sisältämät tavoitteet potilaan tavoittamisajasta vuonna 2023

Tavoittamisviiveet lasketaan tehtävän vastuun siirtymisestä hätäkeskuslaitokselta ensihoitopalvelulle eli hälytyksestä siihen, kunnes ensimmäinen yksikkö on saapunut kohteeseen. Tavoittamisajat kuvaavat palvelujen saatavuutta riskiluokan päivittäistehtävissä. KYS erva alueen ensihoitokeskus on linjannut (2.9.2022) tavoittamisviiveet Itä-Suomen yhteistyöalueelle vuodelle 2023 taulukon 1 mukaisesti.

TAULUKKO 1. Potilaan tavoittamisajat ensihoitopalvelussa Itä-Suomen yhteistyöalueella vuonna 2023.

RISKIALUELUOKKA	AB mediaani	AB 90 %	C 90 %	D 90 %
Ydintaajama	8 min	12 min		
Muu taajama	10 min	25 min		
Asuttu maaseutu	20 min	35 min		
Kaikki alueet			30 min	120 min

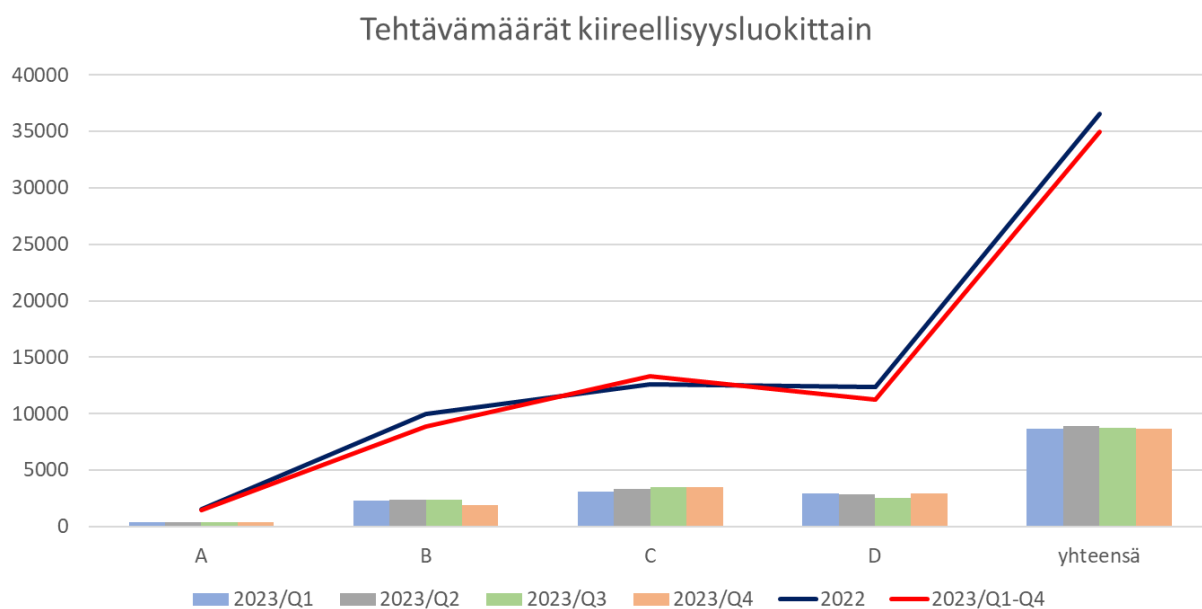
3 Toteuman tunnusluvut 2023

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen ensihoitopalvelun hätäkeskuksen kautta välittämien tehtävien tunnusluvut on koottu CGI:n tuottamasta raportointijärjestelmästä. Kokonaistehtävämäärät, jotka sisältävät myös kiireettömät sairaalasiirrot sekä muut tukitehtävät on koottu Codea järjestelmästä.

TAULUKKO 2. Hätäkeskuksen välittämien tehtävien jakautuminen riskialue- ja kiireellisyysluokan mukaan vuonna 2023.

RISKIALUELUOKKA	A	B	C	D	Yhteensä
Ydintaajama	224	1017	1653	1802	4696
Muu taajama	904	5907	9064	7477	23352
Asuttu maaseutu	310	1767	2450	1876	6403
Muut alueet	21	155	188	112	476
Yhteensä	1459	8846	13355	11267	34927

TAULUKKO 3. Hätäkeskuksen kautta välittämien tehtävät kvartaaleittain vuonna 2023 ja vuosien 2022 ja 2023 kokonaistehtävämäärät.

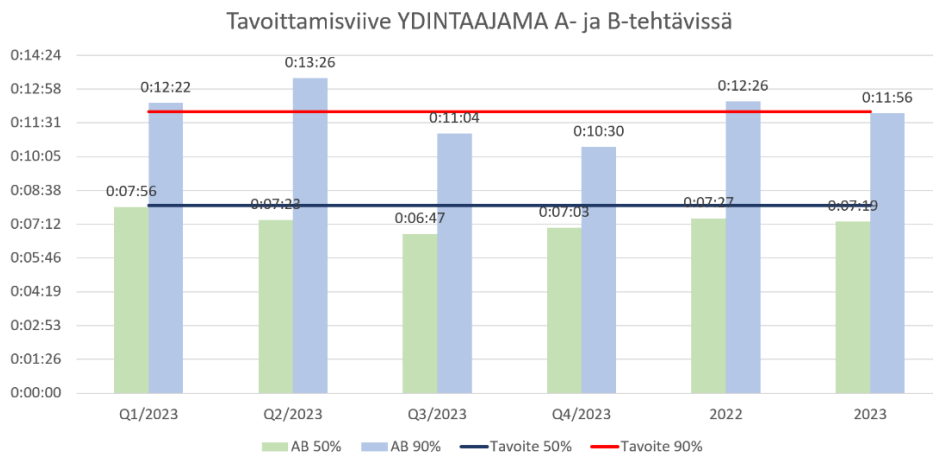
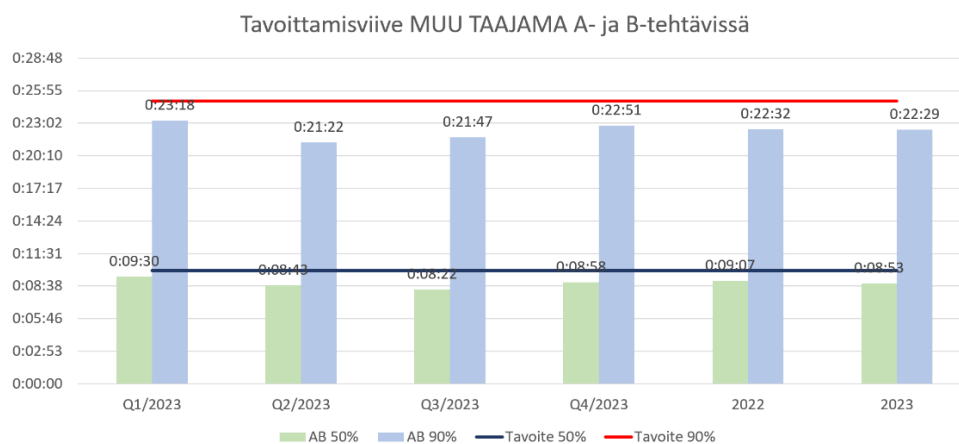
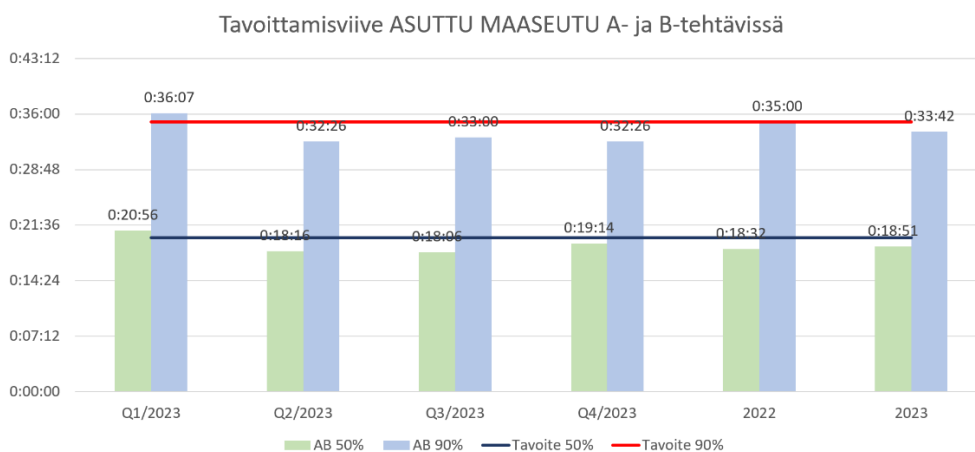

TAULUKKO 4. Yksiköiden lähtöviiveiden mediaani 2023.

Hälytyskiireellisyys	Hälytys - Matkalla
A	0:01:31
B	0:01:51
C	0:03:22
D	0:07:10

TAULUKKO 5. Tavoitettujen tehtävien mediaanit sekä 90 % A ja B kiireellisyysluokissa vuonna 2023.

RISKIALUELUOKKA	A 50 %	A 90 %	A (N)	B 50 %	B 90 %	B (N)	AB 50 %	AB 90 %	AB (N)
Ydintaajama	0:05:59	0:08:57	131	0:07:31	0:12:13	910	0:07:19	0:11:56	1041
Muu taajama	0:08:02	0:18:35	889	0:09:01	0:23:01	5576	0:08:53	0:22:29	6465
Asuttu maaseutu	0:17:48	0:32:43	308	0:19:08	0:33:49	1721	0:18:51	0:33:42	2029
Muut alueet	0:18:07	0:53:33	21	0:24:09	0:46:00	149	0:23:59	0:46:38	170
Kaikki alueet	0:09:01	0:23:32	1349	0:10:07	0:26:47	8356	0:09:58	0:26:32	9705

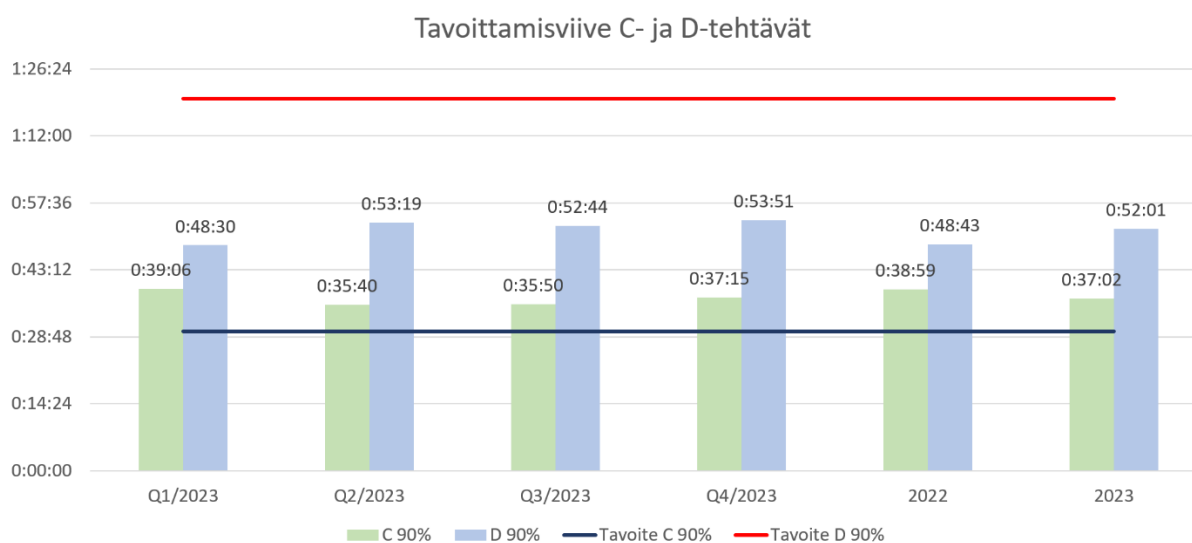
TAULUKKO 6. Tavoittamisiiveet ydintaajamassa A- ja B-tehtävissä vuosina 2022 ja 2023.**TAULUKKO 7. Tavoittamisiiveet muussa taajamassa A- ja B-tehtävissä vuosina 2022 ja 2023.****TAULUKKO 8. Tavoittamisiiveet asutulla maaseudulla A- ja B-tehtävissä vuosina 2022 ja 2023.**

TAULUKKO 9. Tavoitettujen tehtävien mediaanit ja 90 % C ja D kiireellisyysluokissa vuonna 2023.

RISKIALUELUOKKA	C 50 % *	C 90 % *	C (N) *	D 50 % *	D 90 % *	D 90 % **	D (N) *
Ydintaajama							
Muu taajama							
Asuttu maaseutu							
Muut alueet							
Kaikki alueet	0:14:33	0:37:02	12073	0:21:08	0:52:01	1:04:23	9024

* (alueet 1-3), ** (puhelun alku – kohteessa)

TAULUKKO 10. Tavoittamisviiveet C- ja D-tehtävissä vuosina 2022 ja 2023.

TAULUKKO 11. 90 % ylittäneiden tehtävien lukumäärä ja mediaani vuonna 2023.

RISKIALUELUOKKA	A (N)	A 50 %	B (N)	B 50 %	AB (N)	AB 50 %	C (N)*	C 50 %*	D (N)*	D 50 %*
Ydintaajama	13	0:13:00	90	0:16:21	104	0:16:01				
Muu taajama	88	0:23:44	558	0:28:55	647	0:28:29				
Asuttu maaseutu	31	0:38:18	171	0:40:51	202	0:40:39				
Muut alueet	2	1:16:06	15	0:56:26	17	0:56:26				
Kaikki alueet	134	0:27:04	834	0:31:44	970	0:31:19	1267	0:46:06	937	1:06:57

* (alueet 1-3)

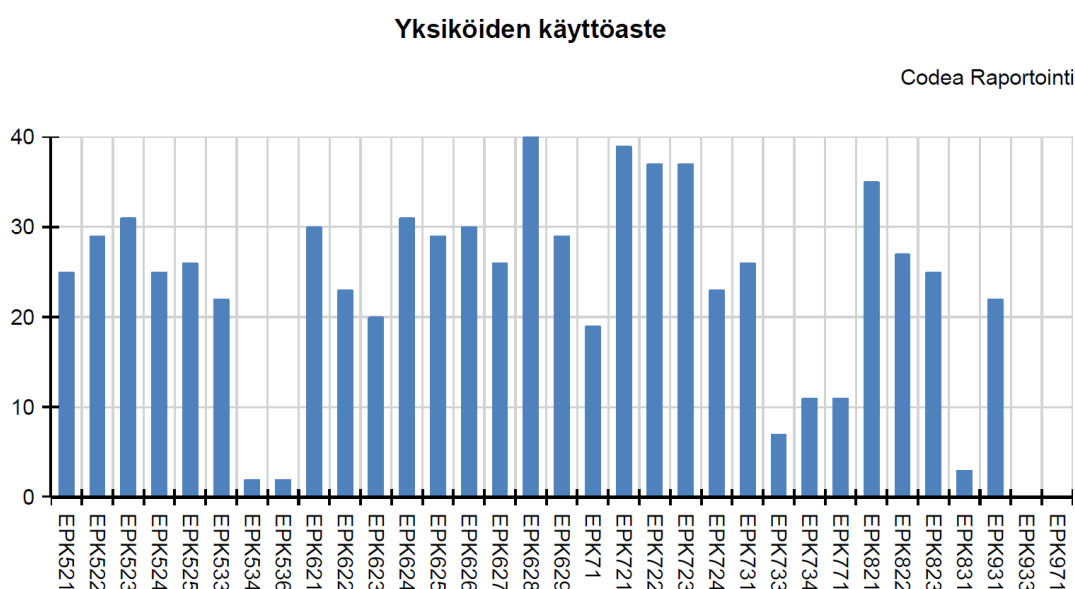
4 Yhteenvedo

Vuonna 2023 oli hätäkeskuksen kautta välittämiä ensihoitotehtäviä yhteensä 34927 kappaletta, mikä on 4,4 % vähemmän kuin vuonna 2022. Näiden tehtävien lisäksi kotisairaalan ja kotiin vietävien palveluiden tukitehtäviä oli ensihoidolla yhteensä 2212 sekä ensihoidon suorittamia kiireittämiä sairaalasiirtoja 1255 kappaletta. Tukitehtävien määrä on pysynyt ensihoidon osalta lähestulkoon samana, mutta tukitehtävien määrä pelastusyksiköillä on kasvanut. Ensihoitopalvelulle ns. kuulumattomien sairaalasiirtojen määrä on vähentynyt 62,45 % vuoteen 2022 verrattuna. Ensivastetehtäviä oli vuonna 2023 yhteensä 794, mikä on puolestaan 19,22 % enemmän vuoteen 2022 verrattuna. Ensihoitotehtävien kokonaismäärä eli ambulanssien saama hälytysmäärä oli vuonna 2023 yhteensä 44898, mikä on 0,86 % vähemmän kuin vuonna 2022. Ensihoitopalvelun kohtaamista potilaista jätettiin kuljettamatta hoidon tarpeen arvioinnin jälkeen (X-8) 6243.

Palvelutasopäätöksessä asetettuihin aikatavoitteisiin tehtävien tavoittamisajoissa päästiin vuonna 2023 kiireellisten tehtävien (AB) osalta kaikkien riskialueluokkien osalta. Tämä on parannusta edeltävään vuoteen, jolloin ydintaajaman osalta ei toteutunut AB 90 % aikatavoite. Palvelutasopäätöksen tavoittamisaika ei toteutunut C 90 % tehtävien osalta. Tavoiteaika näissä tehtävissä oli vuonna 2023 30 minuuttia ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella kyseisten tehtävien tavoittamisviive oli 37:02 minuuttia. Tämä on kuitenkin parantunut vuodesta 2022, jolloin kyseinen aika oli 38:59 minuuttia. D tehtävien 90 % aika tavoite toteutui hyvin.

24/7 valmiudessa olevien yksiköiden tehtäväsidonnaisuus ensihoitotehtäville oli vuonna 2023 keskimäärin 28,5 %, vaihteluvälin ollessa 19 % - 40 %. Taulukossa 12 näkyy myös päiväyksiköt, vara-ambulanssit sekä osa erityisyksiköistä. Vuonna 2022 24/7 valmiudessa olevien yksiköiden tehtäväsidonnaisuus ensihoitotehtäville oli keskimäärin 32,6 %, vaihteluvälin ollessa 22 % - 45 %. Yksiköiden tehtäväsidonnaisuus on keskimääräisesti laskenut.

TAULUKKO 12. Ensihoitoyksiköiden käyttöaste.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella potilaiden tavoittamisajat ovat kokonaisuudessaan parantuneet. Tavoittamisaikojen parantamiseen suunnitellut toimenpiteet ovat olleet tarkoituksenmukaisia sekä hyviä. Merkittävimpänä näistä ovat todennäköisesti olleet ensihoidon virtuaaliyksikön puhelimitse tekemä hoidon tarpeen arviointi, EPK71 kenttäjohtoyksikön sekä EPK771 yhden hoitajan yksikön lisäresursointi ja vastemuutokset sekä yhden hoitotasaisen ensihoitoyksikön sijoittaminen uudelle Pekkalan pelastusasemalle. Myös invataksien käytön lisäämisen myötä vähentyneet potilassiirrot ovat osaltaan parantaneet ensihoitopotilaiden tavoittamisaikoja. Kehittämistyötä tulee edelleen jatkaa, jotta päästäisiin myös C-tehtävien osalta palvelutasopäätöksessä määriteltyihin aikatavoitteisiin. Uusien toimintojen myötä myös ensihoitoyksiköiden tehtäväsidonnaisuus on laskenut ja sitä myöten yksiköiden käyttöasteiden keskiarvo on madaltanut, mikä on merkittävä seikka ajatellen ensihoitajien poikkeusluvan mukaista työaikamuotoa. Aluevaltuusto hyväksyi ensihoitopalvelulle suunnitellut kehittämistoimenpiteet vuosille 2024-2027. Kehittämistoimenpiteet ovat kirjattuna tarkemmin liitteenä olevaan palvelutasopäätökseen (liite 2). Näitä ovat muun muassa ensihoitopalvelun johtamisjärjestelmän uudistaminen ja hoitotyön johtamisen vahvistaminen, ikäihmisten palvelujen ja pelastuslaitoksen yhteistyön tiivistäminen, ensihoitoyksiköissä ylläpidetään kyvykkyys myös pelastustoiminnan aloittamiseen ja tukitehtäviin sekä ERTI-yksikön kyvykkyyttä laajennetaan CBRNE-toimintaan. Ensihoidon sekä pelastustoimen palvelutasopäätöksen on laadittu tiiviissä yhteistyössä siten, että ne muodostavat mahdollisimman eheän kokonaisuuden.

Lisätietoja

24/7 akuuttikeskuksen ylihoitaja, ensihoidon palvelupäällikkö Päivi Heikkinen, paivi.e.heikkinen@siunsote.fi, 013 3308112